

Motion om valmöjligheter för gymnasieelever

Motion av Tom Hedrup (M)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Emilia Bjuggren

Sammanfattning av ärendet

Tom Hedrup (M) har väckt en motion i kommunfullmäktige. I motionen lyfts vikten av att gymnasieelever får möjlighet att besöka universitet och högskolor under sin studietid. Motionen föreslår bland annat att gymnasieelever ges möjligheten att besöka universitet minst en gång innan gymnaseexamen samt att samarbetet med Stockholm universitet och andra högskolor utvecklas.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, utbildningsnämnden, Handelshögskolan i Stockholm, Kungliga Tekniska högskolan (KTH) och Stockholms universitet.

Handelshögskolan i Stockholm har inte inkommit med svar.

Stadsledningskontoret instämmer i att det är viktigt för gymnasieelever att få ta del av möjligheterna som finns att studera vidare. Kontoret konstaterar också att stadens gymnasieskolor samarbetar med olika lärosäten och besöker bland annat SACO:s studentmässa och Vetenskapens hus för att främja intresset för vidare studier.

Utbildningsnämnden delar bilden av att det är viktigt att gymnasieelever får ta del av de möjligheter som finns att studera vidare. Nämnden konstaterar också att stadens gymnasieskolor har samarbeten med olika lärosäten där Kungliga Tekniska högskolan (KTH), Södertörns högskola och Stockholms universitet ingår. Nämnden har också nyligen tecknat ett avtal med Vetenskapens Hus som bland annat syftar till att möjliggöra skolbesök och öka intresset för fortsatta studier.

Kungliga Tekniska högskolan (KTH) håller med om att det är värdefullt att gymnasieelever får besöka ett lärosäte innan de tar examen. KTH tror dock att en

breddning av aktiviteter mot blivande gymnasieelever är att föredra framför att lägga alla resurser på bara campusbesök. KTH beskriver också en mängd aktiviteter som högskolan vidtar för att öka intresset för tekniska studier och studier på KTH. Däribland nämns samarbetet med Stockholms universitet kring Vetenskapens Hus som bedrivs med stöd av Stockholms stad.

Stockholms universitet instämmer i motionens beskrivning kring att ungdomar som får besöka ett universitet troligtvis utvecklar en starkare vilja att studera vidare. Universitetet erbjuder redan idag elever en rad möjligheter att besöka universitetet eller på annat sätt möta studenter och forskare. Universitetet välkomnar dock initiativ för att vidareutveckla samarbetet.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Att stadens gymnasieelever får komma i kontakt med högskolor och universitet är av stor vikt för att öka intresset och motivationen till vidare studier efter gymnasiet. Detta gäller inte minst för elever som kommer ifrån studieovana hem och som har föräldrar som inte studerat på högskola eller universitet.

Just därför samarbetar stadens gymnasieskolor med en mängd aktörer och lärosäten för att öka intresset för vidare studier. Utbildningsnämnden har också nyligen tecknat ett avtal med Vetenskapens Hus som drivs av KTH och Stockholms universitet. Samarbetet möjliggör för stadens skolor att göra kostnadsfria besök där elever kan träffa studenter från lärosätena, lära sig mer om matematik och naturvetenskap och ges ökad motivation att söka sig till högre studier. Inom ramen för detta samarbete prioriteras också skolbesök från gymnasieskolor med lägre antagningspoäng.

För att alla elever oavsett bakgrund ska kunna få upp intresset för högre studier anser vi däremot att det är viktigt med insatser redan i grundskolan. Detta för att stärka studiemotivationen och möjliggöra för eleverna att göra informerade val till gymnasiet. Därför möjliggör samarbetet med Vetenskapens Hus också skolbesök för våra grundskolor.

Bilaga

Motion om valmöjligheter för gymnasieelever, dnr KS 2024/1182-1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation av borgarråden Dennis Wedin och Andréa Hedin (båda M) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att bifalla motionen
2. Att därutöver anföra

Motionens förslag skulle kunna vara en relativt enkel och kostnadseffektiv satsning med stor potential att öka motivationen och höja utbildningsambitionerna. Ett organiserat och brett universitetsbesöksprogram för alla gymnasieskolor kan bidra till att minska utbildningsklyftor och öka antalet elever som går vidare till högre studier. Det är inte tillräckligt att rektorer "kan" planera sådana besök – det behövs en stadsövergripande ambition och ett tydligt uppdrag

Utbildningsförvaltningen lyfter samarbetet med bland annat Vetenskapens Hus och SACO-mässan – vilket är mycket bra. Men dessa besök når inte alla elever och har inte samma effekt som ett fysiskt universitetsbesök. Det är mycket få gymnasieklasser som faktiskt besöker Stockholms universitet i dag.

Det är positivt att utbildningsförvaltningen delar uppfattningen om vikten av att gymnasieelever studerar vidare, då detta är viktigt för både studenter och för Stockholm som helhet. Vi menar att förslagen i motionen bygger vidare på det som redan görs idag genom att säkerställa att alla elever garanteras möjligheten att besöka ett universitet under sin gymnasietid.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 1 oktober 2025

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Reservation av Christofer Fjellner, Jonas Nilsson och Johan Paccamonti (alla M) som är likalydande med Moderaternas reservation i borgarrådsberedningen.

Ärendet

Tom Hedrup (M) har väckt en motion i kommunfullmäktige. I motionen framförs att ungdomar som får besöka ett universitet utvecklar en starkare vilja att studera vidare jämfört med elever som aldrig får denna möjlighet och att detta kan vara särskilt betydelsefullt för ungdomar med föräldrar som saknar universitetsutbildning och kommer från familjer där det saknas studievana.

I motionen föreslås kommunfullmäktige att besluta att:

- Erbjudas Stockholms gymnasieelever möjligheten att besöka universitet minst en gång innan gymnasieexamen
- Utveckla samarbetet med Stockholms universitet och andra högskolor i regionen ska stärkas för att säkerställa en välorganiserad och givande upplevelse för eleverna
- Utvärdera effekterna av universitetsbesök på elevernas motivation, kunskap om högre utbildning och deras gymnasieprestationer för att kontinuerligt förbättra programmet
- Prioritera besök för elever från skolor med en hög andel föräldrar utan universitetsutbildning, för att säkerställa att dessa elever får möjlighet att bredda sina framtidsutsikter

Remissammanställning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, utbildningsnämnden, Handelshögskolan i Stockholm, KTH och Stockholms universitet.

Handelshögskolan i Stockholm har inte inkommit med svar.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 31 mars 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret instämmer i att det är viktigt för gymnasieelever att få ta del av möjligheterna som finns att studera vidare. Stadens gymnasieskolor samarbetar med olika lärosäten för att främja intresset för vidare studier. Skolorna besöker SACO:s studentmässa och har samarbeten med olika lärosäten där Kungliga tekniska högskolan (KTH), Södertörns högskola och Stockholms universitet ingår.

Utbildningsnämnden har också nyligen tecknat ett nytt samarbetsavtal med Vetenskapens Hus. Vetenskapens Hus, som drivs av KTH och Stockholms universitet, är en resurs för elever och lärare inom grundskolan och gymnasiet. Verksamheten kompletterar skolans undervisning och skapar ett stimulerande samarbete mellan skola, högskola och arbetsmarknad/näringsliv. Syftet med samarbetet är bland annat att elever genom att besöka Alba Nova Universitetscentrum, som är beläggen i området mellan

KTH och Stockholms universitet, ska bli intresserade av att fortsätta sina akademiska studier. Inom ramen för samarbetet med Vetenskapens Hus prioriteras besök på AlbaNova för elever i gymnasieskolor som har låga antagningsgränser.

Stadsledningskontoret vill lyfta fram att rektor ansvarar för sin verksamhet och planerar och prioriterar studiebesök och samarbeten utifrån de behov och förutsättningar som finns lokalt. Samarbeten formas och anpassas efter de behov som respektive skola har. Utvärderingar av samarbeten sker kontinuerligt. Inom ramen för samarbetet med Vetenskapens Hus sker uppföljning och utvärdering två gånger per år, där antalet besök och aktiviteter i förhållande till verksamhetens syfte och mål sammanställs. Insatser och aktiviteter utvärderas och diskuteras även inom styrelsen för Vetenskapens Hus där bland annat stadens gymnasiedirektör finns representerad.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 27 mars 2025 följande.

1. Utbildningsnämnden godkänner utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Reservation av Andréa Hedin m.fl. (alla M), se Reservationer m.m.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 5 mars 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Utbildningsförvaltningen instämmer i att det är viktigt för gymnasieelever att få ta del av möjligheterna som finns att studera vidare. Stadens gymnasieskolor har många samarbeten för att öka intresset för vidare studier. Skolorna besöker SACO:s studentmässa och har samarbeten med olika lärosäten där Kungliga tekniska högskolan (KTH), Södertörns högskola och Stockholms universitet ingår.

Utbildningsnämnden har också nyligen tecknat ett nytt samarbetsavtal med Vetenskapens Hus. Vetenskapens Hus, som drivs av KTH och Stockholms universitet, är en resurs för elever och lärare inom grundskolan och gymnasiet. Verksamheten kompletterar skolans undervisning och skapar ett stimulerande samarbete mellan skola, högskola och arbetsmarknad/näringsliv. Syftet med samarbetet är bland annat att elever genom att besöka Alba Nova Universitetscentrum, som är beläggen i området mellan KTH och Stockholms universitet, ska bli intresserade av att fortsätta sina akademiska studier. Inom ramen för samarbetet med Vetenskapens Hus prioriteras besök på AlbaNova för elever i gymnasieskolor som har låga antagningsgränser.

Utbildningsförvaltningen vill avslutningsvis lyfta fram att rektorn på skolan ansvarar för sin verksamhet och planerar och prioriterar studiebesök och samarbeten utifrån de behov och förutsättningar som finns lokalt. Samarbeten formas och anpassas efter de behov som skolorna har för innevarande år. Utvärderingar av samarbeten

sker kontinuerligt. Inom ramen för samarbetet med Vetenskapens Hus sker uppföljning och utvärdering två gånger per år, uppföljning över antalet besök och aktiviteter i förhållande till verksamhetens syfte och mål delges förvaltningen. Insatser och aktiviteter utvärderas och diskuteras även inom styrelsen för Vetenskapens Hus där bland annat förvaltningens gymnasiedirektör finns representerad.

Kungliga Tekniska högskolan (KTH)

Kungliga Tekniska högskolans yttrande daterat den 4 mars 2025 har i huvudsak följande lydelse.

KTH håller med om att det är värdefullt att gymnasieelever får besöka ett lärosäte innan de tar sin gymnasieexamen men KTH prioriterar besök för de som förväntas ha behörighet för att kunna söka utbildningar på KTH.

KTH tror dock att en breddning av aktiviteter mot målgruppen gymnasieelever kan gynna övergång från gymnasium till högskolestudier mer än att lägga alla resurser på bara campusbesök.

Aktiviteter som KTH genomför mot målgruppen gymnasieelever

I dialog med verksamhetsföreträdare för utbildningsområdet ansvarar kommunikationsavdelningen för att verkställa KTH:s övergripande kommunikation mot presumtiva nationella studenter för att väcka intresse för tekniska studier i allmänhet och studier på KTH i synnerhet.

I nuläget riktar sig kommunikationen framförallt mot presumtiva studenter i hela landet i åldern 16- 21, som läser eller har läst Na/Te på gymnasiet och som därmed är behöriga till KTH:s grundutbildningar. I praktiken når KTH framförallt gymnasieelever som går i årskurs 2 och 3 i Mälardalen.

KTH-studenter som studentambassadörer

KTH rekryterar årligen cirka 45 studentambassadörer bland befintliga nationella studenter. De utbildas inom målgruppskunskap, KTH:s budskap samt presentationsteknik för att hålla inspirationsföreläsningar. Vid rekryteringen av studentambassadörerna eftersträvas mångfald och en jämn representation mellan olika grundutbildningar men även en jämn spridning gällande kön, geografisk härkomst nationellt och övrig bakgrund. Studentambassadörerna arvoderas för sina insatser.

Campusbesök:

- Inbjudan skickas årligen till samtliga gymnasieskolor i Sverige som ger Na- och/eller Te-programmet om att besöka KTH. Generellt tas alla gymnasieskolor emot som vill besöka KTH. KTH åker även ut till många gymnasieskolor, antingen för att vara med på framtidsdagar/minimässor som anordnas eller för att träffa enskilda skolklasser.

- Under 2024 genomfördes 65 campusbesök på KTH, varav 37 var från Stockholm och 28 var hitresande. Studentambassadörer från KTH genomförde även 58 besök på gymnasieskolor varav 32 i Stockholm och 26 utanför.
- Varje besök på KTH leds av två studentambassadörer per skolklass, d.v.s. att större grupper delas in i mindre grupper om cirka 25-30 elever.
- Besöket pågår under cirka två timmar och består av en inspirationsföreläsning och en rundvandring på campus. Föreläsningen tar upp det som presumtiva studenter oftast undrar:
 - Studentambassadörerna berättar om sina vägar till KTH
 - Karriär och lön efter KTH o KTH:s utbildningar
 - Olika vägar in till KTH (betyg, Teknisk basutbildning, Högskoleprovet, Arkitektprovet, Matematik- och fysikprovet)
 - En vanlig dag på KTH
 - Hur svårt är det att plugga på KTH?
 - Stöd som erbjuds
 - Plugga utomlands
 - Studentliv
 - Hitta boende
 - Kontakta oss (Fråga en KTH-student, sociala medier)

Prioriterade skolor

Även om KTH bjuder in brett och tar emot alla som vill komma, finns även en lista över prioriterade skolor, under 2024 totalt 46 skolor varav 11 från Stockholms stad. KTH är särskilt angelägna att just dessa ska besöka KTH.

KTH har definierat två kategorier av prioriterade gymnasieskolor och det är ingen skillnad mellan kommunala gymnasieskolor och friskolor:

- Gymnasieskolor i Stockholms län som erbjuder Te eller NA-programmet och vars andel elever från studieovana hem är högre än snittet i Stockholms län.
- Gymnasieskolor i övriga landet som ligger i kommuner med låg övergång till högskolan generellt.

Övriga aktiviteter mot målgruppen:

- Utbildningsmässor: KTH deltar årligen på Kunskap och Framtid i Göteborg och Saco studentmässa i Stockholm.
- Öppet hus: Varje vår anordnas ett Öppet hus på KTH Campus där presumtiva studenter kan träffa representanter från alla grundutbildningar
- Fråga en KTH-student på kth.se. Presumtiva studenter kan skicka in frågor till en studentambassadör per mail och får svar inom två dagar.
- Information på webben om KTH:s utbildningar, antagning och behörighet, samt information om studentliv, studier och jobb och framtid. KTH:s webbsida är kanalen med högst räckvidd bland presumtiva studenter.

- Sociala medier, främst målgruppsanpassat innehåll i kanaler som TikTok och YouTube, framtaget av digitala studentambassadörer som rekryteras och arbetsleds av kommunikationsavdelningen.
- Betalda kampanjer i sociala medier för att öka kännedomen om KTH hos målgruppen.

Samarbete med andra lärosäten i regionen

Vetenskapens Hus

Vetenskapens Hus ägs av KTH och Stockholms universitet och verksamheten bedrivs med stöd av Stockholms stad och näringslivet. På Vetenskapens Hus kan lärare och elever i åk 4-9 och gymnasiet utforska naturvetenskap, teknik och matematik i en laborativ miljö, i syfte att öka intresset för dessa ämnesområden. Skolklasserna handleds av besöksledare som är studenter på KTH eller Stockholms universitet.

Forskarfredag

ForskarFredag är en del av vetenskapsfestivalen *European Researchers' Night and Researchers at schools* med evenemang över hela Europa den sista helgen i september varje år och arrangeras i Sverige av Vetenskap och Allmänhet. Syftet är att förklara vad forskning är och vad en forskare gör och väcka nyfikenhet för studier på universitet och högskola.

ForskarFredag i Stockholm arrangeras av Vetenskapens Hus tillsammans med Stockholms tre största universitet: KTH, Stockholms universitet och Karolinska Institutet, samt Stockholms stad. Programmet tas fram tillsammans och KTH deltar med forskare som föreläser, studenter som informerar om studiemöjligheter och utställare som visar upp olika projekt och satsningar. Målgruppen är primärt elever på högstadiet (framförallt åk 9) och gymnasiet.

Under 2024 sändes delar av programmet även live via Youtube. Uppskattningsvis besökte 4 500 personer evenemanget på plats och cirka 500 personer deltog online.

Effekter av KTH:s aktiviteter

KTH följer upp insatserna genom en så kallad noll-/ett-mätning. Det betyder att KTH:s kännedom i målgruppen och attityder kring ingenjörsyrket och KTH mäts under hösten, innan aktiviteterna påbörjas. Sedan görs samma mätning i maj, efter att anmälan är stängd. I ett-mätningen i maj läggs även frågor till om de olika aktiviteterna för att mäta räckvidden.

Från den ett-mätning som gjordes 2024 framgår att fyra av tio tillfrågade har blivit mer intresserade av att söka till KTH efter interaktion. Med interaktion avses att de tillfrågade har deltagit i någon aktivitet som KTH erbjuder kopplat till utbildning och studier på högskolenivå.

KTH har tydliga mål framtagna för utbildningsområdet med därtill hörande indikatorer för att kunna följa upp att arbetet leder mot målen. KTH är nu i en utvecklingsfas där ytterligare målgrupper ska kunna inkluderas i CRM-system som kan förtydliga var insatser ger resultat. Det innebär att det framöver kommer vara lättare att beskriva från vilka gymnasier KTH:s nyantagna studenter kommer och vilken bakgrund deras föräldrar har.

Stockholms universitet

Stockholms universitets yttrande daterat den 27 mars 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholms universitet instämmer i beskrivningen att ungdomar som får besöka ett universitet troligtvis utvecklar en starkare vilja att studera vidare jämfört med elever som aldrig får denna möjlighet, och att detta särskilt gäller för elever från familjer där det saknas studievana.

Redan i dagsläget erbjuder Stockholms universitet en rad möjligheter för elever att besöka universitetet eller på annat sätt möta våra studenter och forskare. Inte minst genom Öppet hus där samtliga ämnen finns representerade och där elever kan få inspiration och praktisk information inför sitt studieval. Universitetet finns även representerat på Saco:s studentmässa, Järvaveckan och en rad andra evenemang under året. Universitetets institutioner tar emot studiebesök från gymnasieskolor, och studentambassadörer besöker gymnasieskolor för att berätta om universitetsstudier och de utbildningar som universitetet erbjuder.

Utöver detta erbjuder flera institutioner inom det naturvetenskapliga vetenskapsområdet gymnasieelever möjligheten att göra sina gymnasiearbeten med handledning av forskare och forskarstuderande.

Med detta sagt välkomnar Stockholms universitet initiativ från Stockholms stad till vidareutvecklat samarbete för att säkerställa att fler gymnasieelever får möjlighet att besöka universitetet.

Reservationer m.m.

Utbildningsnämnden

Reservation av Andréa Hedin m.fl. (alla M)

1. Att tillstyrka motionen i sin helhet.
2. Därutöver anföra:

Förvaltningen lyfter samarbetet med bland annat Vetenskapens Hus och SACO-mässan – vilket är mycket bra men dessa besök når inte alla elever och har inte samma effekt som ett fysiskt universitetsbesök. Det är mycket få gymnasieklaser som faktiskt besöker Stockholms universitet i dag.

Det är positivt att förvaltningen delar uppfattningen om vikten av att gymnasieelever studerar vidare, då detta är viktigt för både studenter och för Stockholm som helhet. Vi menar att förslagen i motionen bygger vidare på det som redan görs idag genom att säkerställa att alla elever garanteras möjligheten att besöka ett universitet under sin gymnasietid.

Motionens förslag skulle kunna vara en relativt enkel och kostnadseffektiv satsning med stor potential att öka motivationen och höja utbildningsambitionerna. Ett organiserat och brett universitetsbesöksprogram för alla gymnasieskolor kan bidra till att minska utbildningsklyftor och öka antalet elever som går vidare till högre studier. Det är inte tillräckligt att rektorer "kan" planera sådana besök – det behövs en stadsövergripande ambition och ett tydligt uppdrag.